

Minister Tuija Brax, Justitieministeriet
Kanslichef Tiina Astola, Justitieministeriet
Lagstiftningsrådet Jaakko Rautio, Arbetsgruppen för reform av nämndemannasystemet

Ärende: Styrelsen för Österbottens svenska nämndemannaförening rf framför härmed synpunkter på:
nämndemännens språkkunskaper
och
reformen av nämndemannasystemet

Nu gällande kriterier på nämndemän inkluderar inga språkrav utan omfattar i stort sett lämplighet, ett begrepp vars innehåll ingen forskare ännu kunnat utreda. Kan ju vara så att lagstiftarnas intentioner har varit att det i lämpligheten självfallet bör ingå språklig lämplighet men verkligheten tar sig andra uttrycksformer. Entydigt klart är att problemet borde åtgärdas utan dröjsmål.

Tyvärr har många fullmäktige grupper inte insett behovet av att nämndemännen som de facto fungerar som domare såväl i tal som skrift borde kunna tillgodogöra sig landets båda nationalspråk för att på ett förtjänstfullt sätt kunna utföra det ålagda uppdraget.

Man kan med fog ställa sig frågan huruvida en rättvis rättegång uppfylls när en eller i värsta fall två av tre nämndemän inte förstått det som passerat revy under huvudförhandlingarna men finns med vid och deltar i diskussionen om straffpåföljd. Fullständigt omöjligt att utröna på vilka grunder dessa nämndemän bygger sina ställningstaganden.

Har framförts från olika håll ett flertal gånger att det på det praktiska planet går att ordna men detta är en chimär. På tvåspråkiga orter lever språken tätt involverade i varandra och att förverkliga enspråkiga rättegångstillfällen är utopiskt och inte heller på andra grunder efersträvansvärt, bla skulle den språkliga förmågan i svenska i juridiska sammanhang på det sättet helt äventyras.

Österbottens svenska nämndemannaförening rf har redan i många år till olika instanser insänt skrivelser och påtalat olägenheter och brister visavi det svenska i juridiska sammanhang. Vår strävan har varit att värna inte enbart om svenska språket utan primärt om rättssäkerhet för den svenskspråkiga befolkningen på lika grunder som för majoritetsbefolkningen. Föreningen är som namnet antyder fokuserad på den österbottniska situationen men ett väletablerat samarbete med nämndemän i södra och västra Finland har vidgat vyerna och vi har kunnat konstatera att situationen visavi det svenska söderut från vår horisont sett är betydligt mer bekymmersam.

Reformen av nämndemannasystemet har kontinuerligt diskuterats på möten i nämndemannasammanhang inom Österbottens svenska nämndemannaförening rf. Vi finner det oerhört bekymmersamt att denna värdefulla lekmannainsyn i domstolarnas arbete nu skulle naggas i kanterna.

Oombedda tar vi oss friheten att framföra våra synpunkter. Nämndemännen representerar en minikopia av det samhälle vi lever i och därigenom ges en förbättrad verklighetsgrund att luta sig mot vid beslut om straffpåföljd. Att fler personer deltar och vanligtvis diskuterar sig fram till konsensus visavi straffpåföljd är så värdefullt att ett dylikt väletablerat förfarande borde få kvarstå.

Om en inbesparing av den ringa kostnaden nämndemännen de facto står för inom ministeriet aktualiseras och ingrepp i det nuvarande nämndemannasystemet blir ett absolut måste vore det klokskap att i så fall reducera antalet nämndemän från tre till två men i övrigt låta systemet vara orört.

Blotta tanken på att nämndemannasammansättningarna eventuellt skulle frångås och ersättas med något annat är skrämmande. Låt folket ha insyn i och delta i processerna som hittills men förbättra valproceduren till nämndemän visavi deras språkliga förmåga och angeläget är därutöver ett gott sunt förnuft hos samtliga invalda.

Den långa traditionen vårt land har beträffande detta, allt från den tiden när folket i forna tider samlades till ting och utövade domsrätt, är icke heller att förakta. Nämndemännen har genom århundraden varit de som tolkat folkets rättsuppfattning, folksamvetets röst i domstolarna.

Också i dag är det extremt viktigt att nämndemännen deltar i rättskipningen eftersom differentieringen i samhället tenderar att accelerera allt intensivare. Flertalet av de ärenden som behandlas i rätten är sådana som direkt berör enskilda medborgare. Genom de förtroendevalda sprids kännedomen om principerna för rättskipningen och domstolarnas arbetsmetoder. Nuvarande nämndemannasystem är positivt med tanke på rättssäkerheten samt medför i och för sig även att medborgarnas förtroende för domstolarna ökar.

OBS !

Närmare information om föreningen och dess verksamhet finns på www.osn.huset.fi.

Vasa den 10 oktober 2007

Styrelsen för Österbottens svenska nämndemannaförening rf

gm. ordförande Viveca Bäck